

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

LA TIẾN THUẬT

**NGHIÊN CỨU HIỆU QUẢ KINH TẾ
CÂY BƯỞI DIỄN CỦA NÔNG HỘ HUYỆN VĂN BẢN
TỈNH LÀO CAI**

Ngành: Phát triển nông thôn

Mã số: 8.62.01.18

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa h-ọc: TS. Nguyễn Hữu Thọ

THÁI NGUYÊN - NĂM 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan:

Công trình nghiên cứu này là của riêng tôi.

Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa hề được công bố hoặc sử dụng.

Các thông tin trích dẫn trong luận văn này đã được chỉ rõ nguồn gốc. Nếu sai tôi xin chịu trách nhiệm hoàn toàn.

Thái Nguyên, tháng 08 năm 2019

Tác giả luận văn

La Tiến Thuật

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành khóa luận này trước tiên tôi xin trân trọng cảm ơn Ban giám hiệu Trường Đại học Nông lâm - Thái Nguyên, Khoa Kinh tế và PTNT, cảm ơn các thầy cô đã truyền đạt cho tôi những kiến thức quý báu trong quá trình học tập tại trường Đại học Nông lâm - Thái Nguyên. Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn tới Thầy giáo TS. Nguyễn Hữu Thọ, người đã trực tiếp hướng dẫn và giúp đỡ tôi tận tình trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành khóa luận.

Tôi xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ tận tình của các cơ quan, đơn vị, trên địa bàn huyện Văn Bàn, tỉnh Lào Cai, các hộ gia đình, các khuyến nông viên xã đã giúp đỡ tôi trong quá trình điều tra thực hiện luận văn.

Cuối cùng tôi xin bày tỏ sự biết ơn tới gia đình, người thân và bạn bè đã động viên, chia sẻ để tôi hoàn thiện luận văn này.

Trong quá trình nghiên cứu mặc dù đã cố gắng hết sức nhưng vì những lý do chủ quan và khách quan cho nên khóa luận không tránh khỏi những thiếu sót và hạn chế. Vì vậy tôi rất mong nhận được sự đóng góp ý kiến của thầy cô và các bạn học viên để đề tài của tôi được hoàn thiện hơn.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 08 năm 2019

Tác giả luận văn

La Tiến Thuật

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	viii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	2
4. Những đóng góp mới, ý nghĩa khoa học và thực tiễn.....	3
Chương 1. CƠ SỞ KHOA HỌC CỦA ĐỀ TÀI	4
1.1. Cơ sở lý luận	4
1.1.1. Khái niệm về nông hộ	4
1.1.2. Các khái niệm liên quan đến sản xuất.....	4
1.1.3. Hiệu quả kinh tế sản xuất bưởi Diễn.....	8
1.1.4. Đặc điểm kinh tế - kỹ thuật cây bưởi Diễn	9
1.1.5. Các nhân tố ảnh hưởng đến sự phát triển cây bưởi Diễn.....	14
1.2. Cơ sở pháp lí của vấn đề nghiên cứu	16
1.3. Tổng quan vấn đề nghiên cứu trên thế giới.....	19
1.4. Tổng quan vấn đề nghiên cứu tại Việt Nam	22
Chương 2. ĐẶC ĐIỂM ĐỊA BÀN VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU ...	28
2.1. Đặc điểm địa bàn nghiên cứu.....	28
2.1.1. Vị trí địa lý	28
2.1.2. Địa hình.....	28
2.1.3. Khí hậu - Thủy Văn.....	29

2.1.4. Đất đai, thổ nhưỡng.....	30
2.1.5. Điều kiện kinh tế - xã hội.....	32
2.1.6. Thuận lợi và khó khăn trong phát triển cây ăn quả.....	33
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	34
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	35
2.3.1. Phương pháp chọn điểm nghiên cứu.....	35
2.3.2. Phương pháp thu thập số liệu.....	35
2.4. Hệ thống các chỉ tiêu nghiên cứu.....	37
2.4.1. Các chỉ tiêu phản ánh sự phát triển cây bưởi Diễn.....	37
2.4.2. Các chỉ tiêu phản ánh kết quả, hiệu quả kinh tế.....	37
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	39
3.1. Tình hình trồng bưởi và cây có múi huyện Văn Bàn.....	39
3.2. Thực trạng sản xuất bưởi Diễn huyện Văn Bàn.....	40
3.2.1. Công tác quy hoạch và phát triển cây Bưởi Diễn.....	40
3.1.2. Về công tác phát triển giống cây bưởi Diễn.....	42
3.1.3. Về ứng dụng khoa học kỹ thuật và công nghệ.....	42
3.1.4. Tình hình tổ chức sản xuất của các hộ trồng bưởi Diễn.....	45
3.1.5. Tình hình tiêu thụ bưởi Diễn.....	46
3.3. Hiệu quả kinh tế cây bưởi Diễn của các hộ nghiên cứu.....	50
3.3.1. Đặc điểm chung về hộ nghiên cứu.....	50
3.3.2. Diện tích, năng suất, sản lượng bưởi Diễn của các hộ nghiên cứu.....	51
3.3.3. Chi phí sản xuất bưởi Diễn của hộ nghiên cứu.....	53
3.3.3.1. Chi phí trồng mới.....	53
3.3.3.2. Chi phí thời kỳ sản xuất kinh doanh.....	54
3.3.4. Kết quả và hiệu quả trồng bưởi Diễn của hộ nghiên cứu.....	55
3.4. Hiệu quả xã hội của phát triển cây bưởi Diễn ở huyện Văn Bàn.....	58
3.5. Hiệu quả môi trường của phát triển cây Bưởi Diễn ở huyện Văn Bàn....	59

3.6. Các yếu tố ảnh hưởng đến sự phát triển cây bưởi Diễn của nhóm hộ nghiên cứu trên địa bàn huyện Văn Bàn	60
3.6.1. Yếu tố tự nhiên.....	60
3.6.2. Yếu tố kỹ thuật.....	60
3.6.3. Yếu tố kinh tế - xã hội.....	65
3.7. Phân tích điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội, thách thức đối với sự phát triển bưởi Diễn trên địa bàn huyện Văn Bàn	68
3.8. Những giải pháp đẩy mạnh phát triển và nâng cao hiệu quả cây bưởi Diễn của huyện Văn Bàn.....	70
3.8.1. Nhóm giải pháp quy hoạch phát triển vùng sản xuất chuyên canh	70
3.8.2. Nhóm giải pháp đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng.....	70
3.8.3. Nhóm giải pháp khoa học kỹ thuật	71
3.8.4. Nhóm giải pháp về đào tạo nguồn lao động	71
3.8.5. Liên kết trong sản xuất và tiêu thụ bưởi Diễn.....	72
3.8.6. Nhóm giải pháp về tiêu thụ sản phẩm.....	73
3.8.7. Xây dựng, thực hiện, nhân rộng các mô hình sản xuất có hiệu quả	74
3.8.8. Nhóm giải pháp về chính sách hỗ trợ phát triển cây bưởi Diễn	74
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ	77
TÀI LIỆU THAM KHẢO	81

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Nghĩa đầy đủ
CC	: Cơ cấu
DT	: Diện tích
GO	: Tổng giá trị sản xuất
HQKT	: Hiệu quả kinh tế
IC	: chi phí trung gian
KTCB	: Kiến thiết cơ bản
MI	: Thu nhập hỗn hợp
MTQG	: Mục tiêu Quốc gia
NLN	: Nông lâm nghiệp
NN	: Nông nghiệp
PNN	: Phi nông nghiệp
SXKD	: Sản xuất kinh doanh
TS	: Thủy sản
TSCĐ	: Tài sản cố định
VA	: Giá trị gia tăng

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1.	Diện tích, năng suất và sản lượng bưởi trên thế giới	19
Bảng 1.2.	Diện tích, năng suất và sản lượng bưởi ở một số nước trồng bưởi chủ yếu trên thế giới năm 2017.....	20
Bảng 1.3.	Tình hình sản xuất cây ăn quả có múi ở Việt Nam giai đoạn 2010 - 2018.....	23
Bảng 1.4.	Giá trị xuất khẩu của cây có múi tại Việt Nam (2005-2017).....	25
Bảng 2.1.	Diện tích, cơ cấu đất đai phân theo mục đích sử dụng.....	30
Bảng 3.1.	Diện tích, sản lượng các loại cây ăn quả chính huyện Văn Bàn.....	39
Bảng 3.2.	Phân bố diện tích cây bưởi Diễn của huyện Văn Bàn (Giai đoạn 2016 - 2018).....	41
Bảng 3.3.	Tình hình chăm sóc bưởi diễn tại huyện Văn Bàn	44
Bảng 3.4.	Thông tin chung về hộ điều tra.....	50
Bảng 3.5.	Diện tích, năng suất, sản lượng bưởi Diễn	51
Bảng 3.6.	Chi phí trồng mới 1 ha bưởi Diễn thời kỳ KTCB	53
Bảng 3.7.	Chi phí sản xuất bình 1 ha bưởi Diễn trong giai đoạn SXKD	54
Bảng 3.8.	Kết quả và hiệu quả bình quân của hộ trồng bưởi.....	56
Bảng 3.9.	Hiệu quả kinh tế cây bưởi Diễn tính theo mô hình canh tác	57
Bảng 3.10.	Bảng so sánh năng suất quả giữa 2 giống ghép và chiết.....	61
Bảng 3.11.	Ma trận SWOT phát triển bưởi Diễn.....	69

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 3.1: Cơ cấu các loại mô hình sản xuất của các hộ trồng bưởi Diễn	46
Hình 3.2: Sơ đồ chuỗi cung ứng bưởi Diễn.....	47
Hình 3.3: Các hình thức cung ứng bưởi Diễn.....	48

TRÍCH YẾU LUẬN VĂN

Nông thôn Việt Nam là nơi phân bố hầu hết các nguồn tài nguyên thiên nhiên, nơi sinh sống của 54 dân tộc trong cộng đồng các dân tộc Việt Nam. Vì vậy Phát triển nông thôn có vai trò hết sức quan trọng và có ý nghĩa chiến lược đối với sự phát triển kinh tế xã hội nói chung của đất nước. Phát triển nông thôn là cái đích của nhiều hoạt động khác nhau tác động vào những khía cạnh khác nhau của nông thôn, trong đó khuyến nông là một tác nhân nhằm thúc đẩy phát triển nông thôn, hay nói cách khác khuyến nông là một yếu tố, một bộ phận hợp thành của toàn bộ hoạt động phát triển nông thôn.

Cây ăn quả nói chung và cây bưởi Diễn nói riêng đang được xem là cây trồng quan trọng góp phần chuyển đổi cơ cấu cây trồng trong ngành nông nghiệp. Bưởi Diễn là loại bưởi quả nhỏ, vỏ mỏng, múi đầy căng và mọng nước, có mùi hương thơm mát và vị ngọt thanh khiết, là một trong những giống cây ăn quả đặc sản của đất Hà Thành, có xuất xứ từ xã Phú Diễn huyện Từ Liêm - Hà Nội. Ngày nay do nhu cầu tiêu dùng ngày càng tăng, giống cây bưởi Diễn được nhân trồng ra nhiều địa phương khác thuộc các huyện ngoại thành Hà Nội như: Đan Phượng, Chương Mỹ, Thanh Oai,... Bưởi Diễn không chỉ cung cấp nguồn thực phẩm giàu vitamin, có tác dụng bảo vệ và cải thiện môi trường sinh thái mà còn đem lại giá trị kinh tế cao, góp phần xóa đói giảm nghèo và nâng cao thu nhập cho người dân nông thôn.

Huyện Văn Bàn là một trong những vùng sản xuất cây ăn quả tập trung như cây bưởi Diễn, cam Canh, nhãn,... Là một trong những địa phương của tỉnh Lào Cai tham gia Đề án “Phát triển một số loại cây ăn quả có giá trị kinh tế cao tỉnh Lào Cai, giai đoạn 2011-2016”. Trong những năm gần đây, huyện Văn Bàn đã chỉ đạo các địa phương vùng đồi gò từng bước đưa những giống cây ăn quả cho giá trị kinh tế cao, đặc biệt cây bưởi Diễn vào sản xuất, chuyển đổi tập quán canh tác và cơ cấu cây trồng để nâng cao thu nhập cho